

En lerklumps liv

”Detta är det ord som kom till Jeremia från HERREN. Han sade: ”Stå upp och gå ner till krukmakarens hus. Där skall jag låta dig höra mina ord.” Då gick jag ner till krukmakarens hus och såg att han arbetade på drejskivan. Och kärlet som han höll på att göra av leran misslyckades i hans hand. Då började han om och gjorde av leran ett annat kärl så som han ville ha det. Och HERRENS ord kom till mig. Han sade: ”Skulle jag inte kunna göra med er, ni av Israels hus, så som denne krukmakare gör? säger HERREN. Se, som leran är i krukmakarens hand, så är ni, Israels hus, i min hand.” (Jer 18:1-7)

Vid några tillfällen de senaste åren har jag, liksom Jeremia, haft möjligheten att se en keramiker arbeta vid drejskivan. Som en glad amatör har också jag själv arbetat med lera och drejat. Och jag kan se likheter mellan en lerklumps ”liv” och hur våra egna liv och kristenliv ibland kan te sig. Hos Jeremia är det visserligen folket som helhet som liknas vid en lerklump, och inte enskilda personer, men i Romarbrevet överför Paulus bilden till personnivå (Rom 9:20-24).

Här börjar berättelsen om hur en lerklump skulle kunna uppleva sin bearbetningsprocess till att bli ett färdigt kärl.

Det börjar med att en lerklump blir utvald från en större lermassa. ”Åh, han valde MIG!” tänker lerklumpen. Krukmakaren knådar leran varm och smidig och arbetar ut luftbubblor. Lerklumpen njuter av värmen från krukmakarens händer, att bli kramad och få uppmärksamhet. ”Detta är livet!” Men strax händer något annat.

Klumpen slås fast mitt på en drejskiva och det börjar snurra. Tillvaron går runt, runt i cirklar. ”Nej, vad händer nu? Vad gör du, krukmakare?! Sluta, krama mig istället!” Men så känner lerklumpen åter krukmakarens varma händer och blir lugn. Krukmakaren har blött händerna med vatten för att händernas beröring inte ska skada leran. Försiktigt låter leran sig börja formas, först lite motspänstigt men sedan alltmera villigt, när den känner att krukmakaren är säker på sin sak. Kanske kärlet av någon anledning ändå misslyckas i hans händer och han måste börja om. Krukmakaren lyfter leran på drejskivan upp mot himlen och mot sitt ansikte och formar fram en vacker bägare, en kalk. När lerklumpen inser vilken fin form den har fått, känner den sig stolt och gläder sig. ”Åh, tänk att krukmakaren formade något så fint av mig! Vilken fin och bra kalk jag är!”

Men så tar krukmakaren kalken av drejskivan och ställer den avsides för att torka. Inte så roligt att vara lera då. Inte mycket uppmärksamhet av krukmakaren. ”Har han glömt mig? Tyckte han inte att jag blev en bra kalk? Står jag här i väntan på att kastas bort?” Kalken är lämnad ensam med sina många frågor. Vid något tillfälle kommer kanske krukmakaren och känner på kalken. Den vaknar till ur sin ensamhets deppiga sömn. Krukmakaren tar fram den. Han skrapar och putsar lite på den med ett vasst metallföremål, täcker igen en liten spricka. Kalken är inte särskilt glad över krukmakarens ingrepp, men gläds åt att inte vara helt bortglömd. Sedan ställs den tillbaka på tork. I många långa dagar står den där. Det är den längsta delen av processen. Den känner sig ledsen och misströstar, känner hur den sakta torkar, krymper och blir hårdare. Den känner sig alltmera visen. Men så en dag kommer krukmakaren och känner på den. Han verkar nöjd. Kalken känner en strimma hopp. ”Nu ska han ta mig i bruk!”

Men kalken tas inte i bruk, den ställs i en ugn. Kanske finns det andra föremål där. Värmen höjs och höjs, sakta och stegvis. Flera dagar står den i ugnen. Kalken håller på att försmäktas. ”Detta blir min död! Det finns ingenstans att fly.” Det sista vattnet tvingas sakta ut ur leran. Kalken krymper, blir lättare och hårdnar ytterligare. ”Hur kan min krukmakare utsätta mig för detta!?” Men i själva verket är det detta eldprov som gör kalken användbar. Annars skulle den falla sönder redan vid lätt

beröring och inte heller tåla vatten. Men bränningen gör den stark och vattentålig. När den svalnat och tagits ut ur ugnen kan kalken utmattad konstatera ”Detta var inte döden!”. Bränningen var av godo. ”Nu är jag ju faktiskt en ännu bättre kalk än vad jag var förut! Visserligen är jag mindre och inte lika tung, men jag är starkare.” Krukmakaren betraktar sin nybrända kalk med gillande. Det gläder den trötta kalken.

Om krukmakaren skulle vilja ge sin kalk en vacker yta kanske han doppar den i glasyr och ställer in den i ugnen igen. ”Nej, inte mer nu! Det kunde väl räcka med EN gång!?” Men krukmakaren vet vad han gör. Ännu en gång måste kalken uthärda att bli bränd och många timmar tar det. Men när lidandet är över tar krukmakaren ut sin kalk ur ugnen. Han rör ömsint vid den. Kalken känner att den hanteras med stor omsorg. Men den är så trött efter den hårda bearbetningen att den bara tacksamt vilar i krukmakarens händer.

Så på kvällen tappar krukmakaren för första gången vin i sin nya kalk. Och han bjuder sin familj att dricka ur den. Kalken är trött, den vilar i krukmakarfamiljens händer och den gläds åt att få rymma vinet till deras festmåltid. Själv får den inte del av vinet, den bara bär det från krukmakaren till hela hans familj. Kalken förstår att man tycker att den är vacker, men själv njuter den mest när den får känna värmen av krukmakarfamiljens ömsinta händer. ”Här vill jag alltid vara” tänker kalken.

Det kan vara gott att påminna sig om att som kristna befinner vi oss i en bearbetningsprocess i livet med Gud.¹ Gud, vår ömsinte krukmakare, formar oss till att bli lika Kristus och för tjänst i sitt rike. Det finns alltså ett klart mål och syfte för Guds arbete med oss, men ingen detaljerad metod för hur bearbetningen ska ske. Kanske är det detta som är svårast för många av oss, att inte kunna ha kontroll över processen? Och den ser olika ut för oss var och en eftersom Gud formar varje kalk för hand², inte med hjälp av en gjutform. I tider då man själv inte känner att vi inte förstår vad som sker med oss kan vi försöka vila i att Gud vet och känner med oss. Bearbetningsprocessen har olika faser (och fastän leran bara kan gå åt ett håll i denna process är Guds process med oss dynamisk, så att vi över tid kan röra oss fram och tillbaka mellan olika faser). En del av oss är relativt nykristna och är under de härliga faserna knådning och drejning. Andra av oss står och torkar och väntar, eller står i ugnen. Inte lika roligt. Och så finns det några som är uttagna ur ugnen och tjänstgör som kalkar för församlingen och världen. Det är lätt att avundas dem som är i en annan och mer attraktiv fas, men ”allt har sin tid”, skriver Predikaren (Pred 3:1).

Att varje fas är viktig kan vara särskilt gott att påminna sig när vi upplever att vi står undanställda och torkar. Eller när vi upplever att vi står i ett eldprov och håller på att försmäktas. Det kan kännas som att Gud har överlämnat oss åt makter vi inte själva råar på. Men kyrkans tro och erfarenhet säger att Gud har kontroll. Kalken får söka vila i att krukmakaren vet vad han gör, och det är nog. Som den gode krukmakaren vakar Gud ömsint över vår torkningsprocess, redo att föra oss vidare när vi är mogna för det. Men kalkar och krukmakare lever med lite olika tidsperspektiv. Ett par veckor för krukmakaren är som en evighet för en nydrejad kalk. Men Herren, vår krukmakare, vakar över oss, även när Han måste vänta på att kunna föra oss vidare. Han ser till att torkningen verkar gå väl, försöker reparera om sprickor uppstår, putsar fram den form han vill ha. Att vara under torkning ÄR stort nog. Och det är verkligheten en svår sak att gå igenom. Få är de som förmår se vad kalken går igenom under denna tid

¹ Den som gillar ordlekar kan notera bearbetning: be + arbetning, liknar klosterväsendets ledord ”*ora et labora*” = bed och arbeta. Guds bearbetningsprocess av oss sker inte bara i de andligt förknippade delarna av livet (bönen) utan i hela vårt liv och vår vardag (arbetet). Men fastän ”bed och arbeta” är uppmaningar betyder inte det att vi kan forma oss själva. Däremot kan vi i sinnelag och liv försöka vara lyhörda för Gud och hur Han vill forma oss.

² Det finns en bön från den kristna tidegårdens böneskatt, från aftonbönen *Completerium*, som anknyter till detta: **I dina händer, Herre Gud, lämnar jag nu min ande.**

och sällan sätter någon värde på det. Kalken får vila i att krukmakaren har en plan för den, att den en dag snart kommer att få en annan uppgift.

Om vi befinner oss i ett församlingssammanhang kan det vara en utmaning att försöka låta bli att avundas eller se ner på dem som befinner sig i en annan fas än jag själv. Det är inte bra att bränna ett lerföremål för tidigt. Det skulle innebära risk för sprickor. Därför måste Gud vänta tills vi torkat tillräckligt. Vi kan behöva stort tålamod och stöd av varandra för att acceptera att vara där vi är. När en kalk står på tork eller är i ugnen förväntar sig inte krukmakaren att den ska kunna bära vin till hans festmåltid. Men den tiden kommer.

Uppgiften att bära vin kräver att kalken först har torkat tillräckligt och sedan gått igenom minst en bränning. Därför är inte torkningsprocessen att förakta, den är högst värdefull och viktig. För utan torkning av leran – ingen färdig kalk. Men redan från torkhyllan ger den glädje och förhoppningar åt sin omgivning, genom sin vackra form. Och det sker oavsett om den själv förmår glädjas över att vara vacker, formad av en ömsint krukmakare.

Och oavsett vilken fas vi befinner oss i, knådning eller drejning, torkning, bränning eller servering, får vi vila i förtröstan och tillsammans med Paulus säga **”Jag är övertygad om att han som har börjat ett gott verk i er också skall fullborda det intill Kristi Jesu dag”** (Fil 1:6).